

Onbekend maker

Nieuwjaarsprent, gekleurde
houtsnede, 1584.

35 x 22 — Hist. catalogus 1928
nr. 1729.

Het is een goede gewoonte om bij de jaarwisseling aan vrienden en kennissen een wens te sturen waarin men hun een voorspoedig en in alle opzichten goed nieuwjaar toewenst. Deze gewoonte bestaat al sinds vele eeuwen. Immers de aan de voorzijde afgebeelde nieuwjaarsgroet dateert reeds van 1584 en is naar aangenomen wordt de oudste bewaard gebleven nieuwjaarswens in ons land.

De prent is versierd met een gekleurde houtsnede voorstellende de twee boden van Prins Willem I staande ter weerszijden van een oranjeboom waaraan het wapenschild van Oranje-Nassau in een krans is opgehangen. Op de achtergrond ziet men een landschap met het silhouet van een stad. Het opschrift bovenaan luidt: „Wy Boden wenschen den Edeldom eerbaer, Als ionstighe sinnen voor een nieu Jaer”.

Dan volgt een achtregelig rederijkersvers op twee rijmen met heilwens aan de prins van Oranje, samengesteld op grond van Johannes I (vleeswording van het woord), Kolossenzen 3 (verlossing der wereld door Christus' leer), Mattheus 4 (verzoeking van Christus in de woestijn), Mattheus 7 (bergrede). Voor de integrale tekst verwijzen wij naar de historische catalogus van het Centraal Museum 1928 nr. 1729.

Tenslotte hieronder een apostil (kanttekening met verzoek om consideratie of advies) van Gedeputeerde Staten van Utrecht waarin de ontvanger Frans Both geordonneerd wordt aan „Liev(y)n de) Vechtere, bode van zijne Excellentie voor een nye jaer voor h(em) ende) d'andere bode d'somme van drye ca(rolus)-gulden” te betalen. Daaronder verklaart Lieven de Vechter dat deze drie gulden aan hem zijn uitbetaald.

In onze 20e eeuw is dit gebruik nog steeds bekend. De bezorgers van dag- en weekbladen bieden bij gelegenheid van het nieuwe jaar hun beste wensen aan, zij het dan dat de prachtig uitgevoerde wensen van weleer vervangen zijn door een zakelijk bedrukt visitekaartje, dat evenwel hetzelfde doel beoogt, nl. het overbrengen van de goede wensen voor het nieuwe jaar in de hoop op een kleinigheidje voor de bringer van de wens, mede als dank voor zijn trouw bewezen diensten.